

žeme dnes s určitostí říci, budeme-li se v budoucnosti orientovati na západ či na východ. Je sice velice pravděpodobné, že na západ, není však nikterak vyloučena možnost orientace východní. Orientace politická bude pak nutně míti za následek i orientaci právní. Konečně není ani vyloučena možnost dohledné unifikace ne-li světového, tož aspoň evropského obchodního práva. Stačí snad v tomto směru poukázati k odst. VI. a VII. resoluce, na níž se usneslo před nedávnem páté plenární shromáždění mezinárodní parlamentní konference v Bruselu, dle níž založen byl v Bruselu stálý mezinárodní ústav obchodní mající za úkol soustřeďovati a uveřejňovati veškeré zprávy a pokyny napomáhající sjednocení světového zákonodárství obchodního — a k resoluci našeho Národního shromáždění tisk 1982 z r. 1920. V případě uskutečnění sjednocení obchodního práva světového aneb aspoň evropského v dohledné době mohla by zajisté odpadnouti vůbec i unifikace československého obchodního práva. Ušetřilo by se tím většinou našich právníků i obchodníků mnoho práce spojené s kodifikací a studiem obchodního práva československého, což samo při nynější nadvýrobě zákonů bylo by velkým ziskem, ježto by velkému množství právníků i obecně uspořeno bylo studium tak rozsáhlého zákona, jakým nutně bude nový zákon obchodní a zamezen byl tak aspoň v tomto tak důležitém oboru stav právní nejistoty.

Z těchto důvodů máme v souhlase s dobrozdáním, jež o této otázce podaly súčasťně úřady a korporace ministerstvu spravedlnosti a jejich výsledků v této studii bylo použito, za to, že řešení problému sjednocení našeho obchodního práva není naléhavou otázkou dne a že daleko nutnější je řešení problému sjednocení jiných právních odvětví, na př. zastalého a nemoderního práva trestního. Toto zásadní stanovisko týkající se jednotné úpravy celého obchodního práva ovšem nevylučuje, aby jednotlivé palčivé otázky v obor obchodního práva spadající nebyly řešeny samostatně zvláštními zákony.

V každém případě bude však dle našeho názoru musiti předcházeti jednotné úpravě obchodního práva jednotná úprava občanského práva. Není na Slovensku úplné kodifikace občanského práva, rozhodují decisie nejvyššího soudu, které mají zavazující moc pro obdobné případy, tedy soudní prakse a ji doplňující ministerská nařízení. A přece je občanské právo jak u nás tak na Slovensku podpůrným pramenem práva obchodního. Z čehož vysvítá, že bez sjednocení práva občanského není možné sjednocení práva obchodního, čili, že dříve než dojde k sjednocení práva obchodního bude nutno sjednotiti právo občanské, máme-li míti naprosto, a ne pouze formálně jednotné právo obchodní ve svém státě. Na rozdíl totiž od příštího obchodního práva světového, které jistě, jak patrně z haagské konvence stran světového práva směnečného, bude musiti národním právům ponechatí určitou volnost a pružnost, bude přece časem nutná, aspoň uvnitř státu, unifikace úplná, tedy unifikace naprosto věcná, a ne, jak patrně bude při světovém obchodním právě, v mnohých směrech pouze unifikace formální.

Je sice pravda, že rozhodneme-li se pro tento způsob řešení, budeme míti pravděpodobně po dobu daleko delší vedle sebe dvojité obchodní právo, než kdy-

bychom přikročili bezodkladně k dílu sjednocovacímu. Avšak nesmíme zapomínati jednak na uvedené již výhody z vyčkávacího stanoviska plynoucí, jednak i na tu důležitou okolnost další, že totiž rozdíly mezi dnešním obchodním právem českým a slovenským nejsou tak značné jako v jiných odvětvích práva českého a slovenského, díky té příznivé skutečnosti, že uherský obchodní zákon vypracován byl dle vzoru obchodního zákona rakouského, resp. starého německého a že opuštěn byl v Uhrách vzor rakouský pravidelně jen tam, kde pokrok obchodního práva to skutečně vyžadoval. Že tomu tak, bude patrně z odstavec II. pojednávajícího o hlavních odchylkách platného obchodního práva slovenského od práva českého. (Pokr. příště.)

K výkladu zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Napsal Dr. Jar. Říha.

Dodatkem k výnosu svému ze dne 26. listopadu 1919 č. 28.858/19^{*)} vydalo ministerstvo spravedlnosti výnosem ze dne 24. ledna 1920 č. 2706/20 soudům toto poučení:

K novelisaci zákona ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. z. a n. v bodech, které se zdály podle podaných dotazův a návrhů spornými, pravděpodobně nedojde.

Všeobecné znění zákona připouští podle převládajícího náhledu výklad, že:

a) v § 1. zamýšleno bylo postihnouti zemědělské pozemky kterékoli církve nebo náboženské společnosti vůbec každého druhu (kostelní, zádušní, farní, obroční a pod.**)

b) v § 8. slovy »při přejímání ceny jest se řídit cenami pozemků v téže krajině z r. 1913«, že má býti za základ vzata při vyšetření cena, jež se průměrně za takové pozemky v celé krajině roku 1913 platila.***)

Soudy nechť tedy rozhodují v jednotlivých pochybných případech samy podle znění zákona.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

I příbuzní nezletilce, nejen jeho zákonní zástupcové, jsou oprávněni ke stížnosti v zájmu jeho.

Dokud odevzdací listina nebyla vydána, není projednání pozůstalosti závazné a může, vyskytne-li se nové jmění, býti změněno.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 4. února 1920, R I 4. 3/19).

Při pozůstalostním jednání, konaném dle zákona ze dne 7. srpna 1908, č. 68 ř. z., skončeném dne 8. května 1919 došlo mezi účastníky k dohodě, dle které měla zůstavitelova vdova převzítí pozůstalostní polovici usedlosti a její nezletilá dcera, zastoupená opatrovníkem, jako jediné dítě po zůstaviteli, podíl v hotovosti, který jí matce na celé usedlosti zjistiti měla. Dohoda byla ohledně nezletilé dcery vrchnoporučensky schválena ihned soudcem, pozůstalost projednávajícím.

Dříve než vydána byla odevzdací listina, vyšlo však na jevo, že zůstavitel zanechal také za 20.000 K válečných půjček a jiné ještě hotovosti, které do pozůstalosti nebyly dříve zahrány.

První soud nařídil o tomto novém jmění zvláštní oddělené pozůstalostní jednání a návrh opatrovníkův a báby dítěte, aby se zrušilo původní rozdělení dohodou účastníků docílené zamítl, jelikož prý smír pozůstalostní jest již nezměnitelný.

*) Otisknuto byl v lednovém čísle tohoto časopisu na str. 7. a 8.

***) Srov. stať Dra Jaroslava Hlaváče »Jméno církevní a zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. z. a n.« v letošním »Právniku« str. 63.

****) Srov. článek Dra. Jos. Vavroucha »Přejímání cena za pozemky drobných pachtýřů« uveřejněný v únorovém čísle tohoto časopisu na str. 4. s poznámkou redakce.

Proti usnesení podali stížnost opatrovník a bába dítěte.

Soud stolice druhé (krajský soud v Plzni) stížnost báby odmítl, odepřev jí legitimaci k rekursu, stížnosti opatrovníkové pak jen potud vyhověl, že zrušil usnesení prvního soudu, pokud ustanoveno zvláštní samostatné projednání pozůstalosti ohledně nově se vyskytnuvšího jmění a nařídil, aby se novým jmenným inventář původní doplnil a pozůstalost nově ohledně celého jmění projednala jednotně. Pokud však stížnost žádala zrušení dohody stran dne 8. května 1919 o rozdělení jmění docíleného narovnání, této nevyhověl, jelikož prý strany zřekly se písemního vyhotovení usnesení v tehdejších protokole obsaženého, tím vešlo toto v moc práva a bez svolení druhé strany nelze od uzavřené tehdy dohody jednostraně odstoupiti.

Nejvyšší soud na revisní stížnost báby a opatrovníka uznal legitimaci bábinu ke stížnosti a vyhověl stížnostem jejich i pokud se týče zrušení prvního rozdělení pozůstalosti z těchto důvodů:

S. není sice zákonným zástupcem nezl. X, nicméně pokládá ji dovolací soud za oprávněnou k podání této dovolací stížnosti, neboť jest babičkou imenovaně nezletilé a jako taková má nejen zájem, nýbrž i mravní povinnost dbáti prospěchu své nezletilé příbuzné. Zákon chce totiž chrániti zájmy nezletilých a klade důraz na to, aby ve všech důležitých a pochybných případech byli nejbližší příbuzní jejich slyšeni (srov. §§ 178, 251, 252 vs. ob. z. a §§ 185, 203 a 219 nesp. pat.). V § 217. vs. ob. z. pak stanoví se výslovně, že jsou tyto příbuzní oprávněni činiti oznámení u soudu. Ze toto ustanovení zákona dlužno v zájmu nezletilců vykládati extensivně tak, že příbuzní jsou oprávněni též ku podání stížnosti, to plyne nejen z povahy věci, nýbrž i ze slov zákona, který nerozlišuje, zda jde o soud první či vyšší stolice. Rekursní soud odmítl sice stížnost Sinu do usnesení první stolice, nepokládaje ji neprávem za legitimovanou, vyřídil však věcně i její stížnost tím, že zabýval se vývodem této stížnosti, podané zároveň opatrovníkem dítěte a tuto vyřídil. Netřeba tudíž nařizovati soudu rekursnímu, aby o stížnosti Sině věcně rozhodl.

Pokud jde o vnitřní obsah dovolací stížnosti babičiny a opatrovníkovy, nelze jí upřiti důvodnosti. Nelze totiž přisvědčiti důsledkům, které rekursní soud vyvodil ze skutečnosti, že se účastníci zřekli vyhotovení a doručení soudního usnesení o prvním projednání pozůstalosti. Projednání to nebylo dosud skončeno, ježto odevzdací listina vydána nebyla. Skutečnost, že se vyskytlo nové dosud neznámé jmění pozůstalosti, přivedla nutnost, aby toto nové jmění pojato bylo do inventáře pozůstalostního a aby o veškerém jmění do pozůstalosti patřícím se pokračovalo v projednání pozůstalosti, ježto zvláštní oddělené projednání pozůstalosti o části jmění před odevzdaním pozůstalosti jest vyloučeno (§ 179 nesp. pat. a contrario), jak správně byl již vytkl rekursní soud. V důsledku nového projednání pozůstalosti a nového zjištění úhrnného pozůstalostního jmění změnil se podklad, na němž byla účastníky uzavřena úmluva ze dne 8. května 1919 a nelze proto účastníkům odírati právo, aby svá původní prohlášení měnili, no případě od nich ustupovali, ježto právě ona prohlášení, jakož i zmíněná úmluva se staly v předpokladu, že do jmění pozůstalostního náležejí jen předměty uvedené v tehdejších inventářích a projednání pozůstalosti třeba i dle dohody stran provedené nabude právyomoci, až vejítim odevzdací listiny, na základě jeho vydané, v moc práva. Musil proto dovolací soud zrušiti zmíněné ujednání a rozdělení pozůstalosti a na soudu pozůstalostním bude, aby se při novém projednání pozůstalosti pokusil o novou dohodu stran a nedošlo-li k této, pozůstalost dle zákona projednal.

I peručenským soudem schválený smír, uzavřený mezi rodiči ve sporu jejich o rozvod manželství ohledně výchovy a výživy nezl. dětí lze, změnil-li se poměry, v cestě nesporné změniti.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. února 1920, R I 85/20).

Při dobrovolném rozvodu manželů od stolu a lože ujednán byl smír mezi rodiči ohledně jediného jejich dítěte nezletilého v ten rozum, že toto zůstane u matky a otec bude na výživu a výchovu jeho přispívati matce do 6 roků dítěte 20 K měsíčně, odtud do 14. roku jeho 40 K měsíčně a odtud až do zaopatření 50 K měsíčně. Smír ten byl ohledně nezl. dítěte vrchnoporučensky schválen v roce 1906.

Dne 7. července 1919 podala matka dítěte žádost u okres. soudu bydliště otce, aby s ohledem na zlepšené majetkové poměry otce a nynější zvýšenou drahotu přidružen byl otec ke zvýšení alimentů z měsíční částky 40 K na 160 K.

První soud odkázal návrh na pořad práva, jelikož otec odpíral své povinnosti, poukazuje na to, že smírem dne 11. září 1906 ve sporu o rozvod manželství od stolu a lože uzavřeném vzala matka na se povinnost dítě živiti a vychováti proti povinnosti otceová přispívati na to určitými obnosy. Jest tedy povinnost otceová ke zvýšení smluvených příspěvků sporná a proto otázku tu dle § 2., č. 7 cis. pat. jen v cestě sporné rozřešiti lze.

Rekursu matčině rekursní soud v L. vyhověl, nařízené usnesení zrušil a nařídil okres. soudu, aby o návrhu v nesporném řízení dále jednal a rozhodl, poukazav v důvodech na ustanovení § 142 ob. z. v novém znění.

Dovolacím rekursu nejvyšší soud nevyhověl, poněvadž, jak správně uvedl již rekursní soud, dětem zákonem zamčená zvláštní ochrana toho žádá, aby soud z moci úřední vždy zakročil, jakmile jest toho třeba v zájmu dítěte. Správně také poukázal rekursní soud na ustanovení § 142 ob. z. v novém znění, že ani ujednání rodičů, ba ani rozhodnutí soudu nemohou býti, nastanou-li jiné poměry, změně ujednání nebo rozhodnutí takového na překážku, jelikož zmíněná zvláštní ochrana, které nezletilí jsou účastní, má v zápětí, že ujednání nebo rozhodnutí o věci této ochrany jejich se týkající, nemohou nikdy trvale státi se právoplatnými.

Mylně domnívá se stěžovatel, že ustanovení § 142 ob. z. platí toliko pro případ, kde manželé učinili dohodu mimo soud. Vždyť odstavec druhý tohoto zákonného předpisu, jehož se rekursní soud právě dovolal, výslovně uvádí, že i na svá dřívější nařízení při změněných poměrech není soud, vyžaduje-li toho zájem dětí, vázán. Jest tudíž vedle tohoto druhého odstavce dovoleno v zájmu dětí měniti i dohodu za intervence soudu o výchově a výživě dětí docílenou a soudem schválenou, jen když toho zájem dětí vyžaduje. (Viz vládní motivy k § 6 první novely k ob. zák.).

Dovolací rekurs musil proto zůstat bez úspěchu.

V řízení o doplnění knihy pozemkové nelze odporovati příkazu, vydanému předsídem sborového soudu v mezích úřední působnosti jemu podle §§ 37. a 30., odst. 2. zák. ze dne 5. prosince 1874, č. 92 z. z. propůjčené stížnosti v řádném pořadu instančním.

V řízení provedeném okresním soudem za účelem doplnění pozemkové knihy pro katastrální obec H. zapsáním dílce pozemku (návsí), náležejícího dosud ke statku veřejnému, nařídilo předsídem sborového soudu, jemuž spisy předloženy byly ku prozkoumání, okresnímu soudu, aby vyzvalo žadatele ku vyvolání usnesení místního zastupitelstva obce H., tvořící osadu v politické obci D H., o tom, přistupuje-li k trhově smlouvě, čímž podklad pro doplnění pozemkové knihy, jež uzavřena byla na základě usnesení obecního zastupitelstva politické obce D. B. a pouze jejími zástupci byla podepsána.

Rozkladem, do příkazů toho, žadatelem okresním soudem sděleného, tento nevyhověl, prohlásiv, že jest jím vázán. Stížností s ním spojené rekursní soud nevyhověl rovněž z těchto důvodů:

Podle § 107. zák. ze dne 16. dubna 1864, č. 7. z. z. jest, když obec je složena z několika míst, každému takovému místu (osadě) ponecháno, aby si samo spravovalo své jmění, ač nebylo-li u něho stanoveno zvláštní úmluvou a jest pak podle § 108 téhož zák. k tomu konci ustanoveno zvláštní zastupitelstvo, pro které má býti užíváno slovo »místní zastupitelstvo, místní výbor, místní rada a místní představený«. Toto jest dle § 111 téhož zák. oprávněno vésti správu osadního jmění, přičemž má se řídit tím, co jest ustanoveno o tom v obecním zřízení (srov. § 70. téhož zák.).

Poněvadž dle zprávy soudu I. stolice v osadě H. jest ku správě osadního jmění dle § 107. a násl. obec, zřízení zvoleno osadní zastupitelstvo již po řadu let, nemáže býti dle téhož předpisu § 107. o tom pochybnosti, že toto jediné je k tomu povoláno, aby o osadním jmění, k němuž dle § 288 ob. zák. i veřejný statek, tedy v tomto případě náves, samostatně rozhodovalo. Je tedy jisto, když toto místní zastupitelstvo o veřejném statku nerozhodovalo, že by to zakládalo neplatnost smlouvy, která nemůže býti vyvážena tím, že okresní zastupitelstvo smlouvu schválilo nevšimnuvši si, že smlouva byla